

Informace o přijetí zákona o státní službě

Základním předpokladem pro přijetí zákona o státní službě je ustanovení čl. 79 odst. 2 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, které stanovuje, že „právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon“. Nicméně tlak na existenci předpisu, který by upravoval podmínky státní služby, sílil i v souvislosti s vyjednáváním o vstupu ČR do Evropské unie. Z pohledu Evropské unie je taková právní norma považována za základní předpoklad pro zabezpečení nestrannosti a profesionality státních zaměstnanců a dále omezení politických vlivů. Přijetí zákona se proto stalo jednou z podmínek pro vstup do Evropské unie. Proto byl schválen zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), který však nikdy nenabyl plné účinnosti z důvodu slabé politické podpory a očekávaných dopadů.

Evropská unie v rámci svého pravidelného hodnocení kontinuálně upozorňovala na to, že Česká republika tento závazek neplní.

Evropská unie přikládá služebnímu zákonu důležitost nejen ve vztahu k efektivitě veřejné správy, ale i ve vztahu k čerpání prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů, což formulovala ve specifických doporučeních Rady pro členské státy 2014 (č. 7). Ta zněla: „V roce 2014 přijmout a provést zákon o státní službě, jenž zajistí stabilní, efektivní a profesionální státní správu.“ V Dohodě o partnerství z 26. 8. 2014 se Česká republika zavázala, že „učiní významný krok směrem k modernizaci státní správy zavedením vysoce kvalitní, stabilní, efektivní, profesionální a transparentní státní služby“ a „začlení stanovené klíčové prvky do zákona o státní službě a návazných služebních předpisů tak, aby byly v souladu se specifickými doporučeními pro členské státy a s předběžnými podmínkami (ex-ante kondicionalitami) tematického cíle 11.“

Následně schválená podoba zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon“), vychází z návrhu zákona předloženého skupinou poslanců Poslanecké sněmovně dne 23. 12. 2013. Výsledná podoba zákona byla ovlivněna komplexními pozměňovacími návrhy předloženými v rámci druhého čtení, přičemž předložená důvodová zpráva tyto zásadní pozměňovací návrhy nemohla zohlednit.

Schválená podoba zákona navazuje na základní principy, které byly zakotveny v zákoně č. 218/2002 Sb. a naplňuje jeho základní cíle a současně vyhovuje požadavkům Evropské unie. Těmito základními cíli jsou: 1) odpolitizování státní správy, 2) posílení efektivnosti a výkonnosti služebních úřadů a státních úředníků, 3) zvýšení transparentnosti, 4) profesionalizace státní správy a 5) zvýšení stability státní správy.

Zákon prošel již několika novelizacemi, z nichž nejzásadnější představuje zákon č. 144/2017 Sb., který nabyl účinnosti 1. 6. 2017 a reagoval na problémy vzniklé při implementaci zákona.

